

tíðindablaðið sosialurinn

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevur: P/f Sosialurinn ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirskastjóri: Krisjan Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kallmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurinn
Prent: P/f Pressan 1981

Stórvelda- fundur í Reykjavík

MONG mundu fræst, tá útvarpið nú um dagarnar visti at siga frá, at amerikanski forsetin Ronald Reagan og sovjettski ríkisleiðarinn Mikhail Gorbátjov skulu mótast til samráðingar í ísendska hövuðsstaðnum, Reykjavík nú um fáar dagar. Ætlanin við hesum fundinum er at fyrireika ein komandi toppfund millum báðar leiðararnar, sum skal vera í USA um ikki so langa tíð.

HÓAST tað munnu vera mong, sum yppa óksl og seta spurnar-tekin við nyttuna í slíkum fundi, so eiga vit kortini ikki at undirmeta hetta, at leiðararnir í tveimum av heimsins mætastu londum mótast. Og hóast einki ítökilig útslit spyrst burtur úr einum slíkum fundi, har leiðararnir eitt nú skriva undir avtalur o.l., so kann ein tilíkur fundur vera eitt stig á leiðini til ein rættvisari, betri og friðarligari heim.

EIN AV hövuðsspurningunum, sum teir báðir Reagan og Gorbátjov fara at tosa um, verður helst kappdubbingin og møguleikarnir fyri avvápnandi. Vit vita, at nógv hevur verið sagt um hesar álvars-spurningar og kanska ov lítið gjørt við at rækka ítökilig útslit, sum allur heimurin kann vera nøgdur við. Vit kunnu so bert vóna, at bæði stórveldini taka kjarnorkuhóttanina meira í álvara enn fyrr. At tey víðganga fyri sær sjálvum og fyri hvørjum øðrum, at ein framhaldandi kjarnorku-vápnadubbing bert økir um vandan fyri ragnaroki.

MEN vit mugu heldur ikki stara okkum blind í, at einasta hóttanin móti mannaættini í dag er vandin fyri einumkjarnorkurígg. Hetta er helst ein tann størsti vandin og tann vandin, sum vit best kunnu ímýnda okkum avleiðingar av. Men aðrar hóttanir móti okkum menniskjum og kanska serliga

oddagrein

móti komandi ættarliðum eru tann stóvugt vaksandi dálkingin av okkara umhvørvi — okkara náttúru.

DÁLKINGARVANDIN eigur als ikki at undirmetaast. Hóast vit ikki øll merkja henda vanda á egnum kroppi, so megu vit brúka okkara vit og skil fyri at læra henda vanda betur at kenna. Tað skylda vit okkara eftirkomarum. Og vit hava bert fingið henda heim til láns frá teimum.

Í BÁÐUM stórveldunum finnst serfrøðingar, ið betur enn onnur vita, hvørjar avleiðingar ein áhaldandi dálking av náttúruni kann hava við sær. Tað eru m.a. eisini hesar kreftir, sum teir báðir stórveldaleiðararnir skulu sameina, soleiðis at dálkingarhóttanin gerst ein globalur spurningur, ið vit mugu loysa í felag eins væl og tá talan er um vandan fyri einum kjarnorkurígg. So eisini her hevur tilíkur fundur millum ríkisleiðarar stóran týðning.

MEN stórveldaleiðararnir eiga so sanniliga eisini at taka í egnar barm. Tað finst eisini ein heimur uttanfyri bæði USA og Sovjet. Og hesin heimurin kann á ongan hátt góðtaka tað uppílegging, sum Sovjet fremur í innlendis víðurskifti í Afghanistan og ei heldur tað uppílegging, sum amerikanar gera seg sekar í í Mið- og Suður-amerika.

HUNGUR og hall, valdsgerðir og torturur, forfylging av øðrvísandi hugsandi menniskjum eru eisini spurningar, sum Reagan og Gorbátjov áttu at givið sær fleiri stundir at tosa um.

VIT eiga ongantið at undirmeta týðningin av einum dialogi. Heldur ikki tí millum Reagan og Gorbátjov.

jamú

Formaðurin í HA læt seg misbrúka!

Seinnapartin mikudagin ljóðaði, at býráðsformaðurin í Havn hevði bjóðað nevndini í arbeiðsmannafelagnum til fundar! So fantastiskt sum tað ljóðar. Og evnið á fundinum skuldi vera: Sundsdepin! Jú, nú skuldi hann (mis)brúka Havnar Arbeiðsmannafelag fyri at leggja trýst á landsstýrið. Og formaðurin fall so »pladask« úti. Sjóvarpið hevur sikkurt eisini fingið eitt »prei« frá tí altvalandi býráðsformanninum og formaðurin í arbeiðsmannafelagnum læt seg interview'a.

Um? Ja, um hvat. Jú, tað at landsstýrið kanska ikki fer at góðkenna broytingina í almennu býráðsamtýktini, sum býráðið hevur samtýkt fyri Sund, soleiðis at tað verður broytt frá landsbúnaðarøki til idnaðarøki.

Landsstýrið hevur tað síðsta at skula sagt í hesum máli, og um møguleikan at landsstýrið kann siga nei, hevur Poul Michelsen brúkt til »at leggja seg úti« kommunal víðurskifti. Og hesi orð, ella líknandi, fullu av munni arbeiðsmannafelagsformansins!

Jú, uppseting býráðsformansins er eydnast væl! Nú hevði annars verið forvitnisligt at spurt, nær býráðsformaðurin hevur fingið eina slíka umsorgan fyri arbeiðsmanninum í Havn?

Hetta er ikki júst tað, arbeiðsmaðurin hevur merkt til áður. Karl eigur sikkurt at minnst, hvat býráðsformaðurin gjørdi í »ári teirra brekaðu«. Jú, sendi brekaðan mann av verkstaðnum á Hálshi heim. Men tá setti Karl har móti hørðum. Og vann.

Hvussu stóra umsorgan hevði býráðið fyri arbeiðsmanninum, tá lónarhækkingin frá mai ikki kundi verða útgoldin sjávt til ólavøku nú eitt árið. Tá setti Karl eisini hart móti hørðum og vann, hóast onkur ætlaði at trekkja menninar fyri ta løtuna, teir høvdu »sit-down-streiku« í grótbrotinum!

Og hvussu stóra vælvild sýndi býráðsformaðurin, tá hann trufaði eina nýggja bussskipan igjøgnum yvir høvdið á bussfórunum og nevnd Havnar Arbeiðsmannafelags? Ja, Karl, tú minnst sikkurt orðini hjá tinum egnu limum tá. Og ikki vart tú blíður.

Nei, frá hasari síðuni er ongantið nokur vælvild sýnd, men mangt vápníð er í neyðini nýtt.

Rætt hevur formaðurin í arbeiðsmannafelagnum í tí, at einaferð er arbeiðið upp á vatnverkið í Villingardali liðugt, eins og arbeiðið uppá nýggju góðshavnina eystanfyri og uppá ruskstöðina á Sandvikarhalla, men álvaratos Karl, hvussu nógvir mans úr arbeiðsmannafelagnum arbeiða her?

Man størsti parturin ikki vera útlendingar og bygdamenn?

Og hvussu nógvir aðrir bygdamenn arbeiða ikki í Havn? Vit hava upplivað tíðarskeið, tá limir í Havnar Arbeiðsmannafelag ikki hava fingið arbeiði, meðan heil sjakk av bygdamonnum hava arbeiðt hjá byggifelagnum í Havn.

Hvat gjørdi arbeiðsmannafelagið, tá hesir unglingar í Havn, sum ikki høvdu arbeiði, vendu sær til felagið?

Bygdamennir, sum ikki gjalda skatt her, vórðu í øllum forom ikki ríknir út um kommunumark.

Sjálvandi skal kommununa og arbeiðsmannafelag alla tíðina siggja til, at arbeiði er í býnum og at nýggj arbeiðsplass verða skipað.

Men eitt vita vit, at arbeiðsmenn í Havn verða ikki arbeiðsleysir, um havnabyggingin á Sundi ikki fer í gongd 1. október ella seinni í ár. Tað standa uttan iva nógvar arbeiði framman stavn — havna-útbygging vestanfyri, íbúðarhús, kolegiir, fiskirannstóknarstova, ringvegir o.m.a., so limirnir í arbeiðsmannafelagnum hjá okkum her í Havn verða ikki arbeiðsleysir næstu árin.

Skadilíg mið- savning

Um tey framleiðsluskipandi arbeiðsplassini, sum ætlanin er at leggja á Sundi, er at siga, at tey eins væl liggja í teimu idnaðarústýkkingum, sum ætlanin er at fremja. Ja, nógvar betur. Alla aðra staðni hava fólk ásanad, at miðsavning er drepandi.

Hvussu nógvir smáhandlar í útjaðaranum og í miðbýnum í Havn eru ikki afturlatnir síðan sølumið-

stöðin varð bygd? Helst 15-20!

Lat bygdamenning vera tos í hesum umfari, men fyrr ella seinni má spurningurin víðgerast: Hvussu nógvar skal Havnin vaksa afturat, sammett við restina av Føroyum?

Alla aðra staðni verður tað hildið at vera óheppið, at ein hövuðsstaður verður so stórur, at hann telur helvtina av fólkinum. (Samanber Ísland og tað íslendingar siga). Heldur verandi gongd fram, telur hövuðsstaðarøki skjótt 20-25.000 fólk.

At enda: Hvussu ber tað til, at Sjóvarp Føroya ber so einoygdar og ókannaðar frásagnir frá Sundsdepla-málinum?

Týskvöldið segði SvF, at byggifelagið kundi fara í gongd dagin eftir, 1. október, men at tað gjørdi felagið tó ikki, tí kommunan hevði biðið felagið keypa nakrar maskinur ella okkurt líknandi.

Álvaratos. SvF átti at vita, at sjálvandi kann ein kommuna ikki fara í gongd, fyrrrenn landsstýrið hevur góðkent eina broyting í almennu byggsamtýktini fyri eina kommunu!

Harafurt átti SvF at vitað, at longu í summar boðaði Landsstýrið Tórshavnar býráð frá, at byggifelagið skuldi ikki seta hol á, tí festarin á Sundi hevði klagad um, at ætlanin var at seta á bein-angevin.

Og nú hóskvöldið kom SvF so snopið og segði, at nú hevði landsstýrið givið kommununi boð um ikki at fara í gongd á Sundi fyrrrenn landsstýrið hevði víðgjort og sagt ja til ætlaðu broytingarnar. (Men mundi hetta boð frá landsstýrinum ikki koma, tí SvF var vaðað ov langt út týskvöldið?)

Og nú fór SvF knappliga at gera samrøðu frá fundi millum býráðsformannin og arbeiðsmannafelagið. Henda samrøðan luktaði bestilt. Tá SvF nú hevur fingið áhuga fyri arbeiðara-málum, kundi verið hóskiligt at spurt, hvi SvF onki hevði frá arbeiðsstæðginum mánaðagin ella tíðindafundinum friggjadagin, og hvi SvF onki hevur sagt í seinastuni um trætuna millum FA og donsku byggifelagseyðrenararnar norðuri á Eiði, har føroysk arbeiðsmegi verður undirbetalt?

OBSERVA